

DZIENNIK POZNAŃSKI.

Przedpłatna kwartałna
wyprzed w Poznaniu 7 mark 50 fen., w Pasterku nie-
mickim 9 mar. 18 fen., w Austrii 6 guldenów, w
Francji 18 fr., w Anglii 18 mar. 50 fen., w Szwaj-
carze 18 mar. 50 fen., w Danii 12 mar. 20 fen., w Wi-
ersze, w Szwajcarii 18 mar. 50 fen., w Turcji 20
fr., w Ameryce 18 mar. 75 fen.

Przedpłatni i ogłoszenia
przyjmują się w ekspedycji; przedpłaty przyjmują
w mazarodni praktyk sędzi w pasterkach do zwiazku pe-
setowego niemieckiego-austriackiego, należących urzędy po-
stępowe, w których są trafiają na tytuł „Kronika Asten-
za” których podrocznik „Kronika Astenza” mała tablica
przysłać ogłoszenia do eksped. Dzienn. Asten-
za.

Rękopiśmienne
nadawane Redakcji nie zwracają się i niezwracają bez-

W Krakowie Józef Czech. — W Paryżu Librairie du Luxembourg, Rue de Tournai No. 16, pułkownik Raskowski, Rue du Faubourg Poissonnière 33. Havas, Lafitte, Bullier & Comp. Place de la Bourse No. 8. Publicité Universelle, agence d'annonces internationales, 100, Rue Richelieu. — W Hamburgu, Frankfurte nad Menem, Berlinie, Lipsku, Wiedniu i Bazylei: Haasenstein & Vogler. — W Berlinie Rudolf Mosse, Jerusalemstrasse 48. A. Rotemeyer, H. Albrecht Taubenstrasse 34, Internationale Annoncen-Expediton. „Invalideband“ Behrenstr. 24 i Haack et Rahel, Friedrichstr. 68. — W Bromie: E. Schlette. — W Frankfurcie nad Menem Daube & Comp. — W Wrocławiu Daube, Haasenstein & Vogler i Mosse. — W Pleszewie: L. Zboralski.

POZNAŃ, 13 marca.

Nowy gabinet francuzki rozpoczął swoje urzędowanie wywłaszczeniem na wczorajszym posiedzeniu Zgromadzenia program, jakiego się trzymać zamýśla. Programie rzeczonym podniesiono przede wszystkim gabinet kroczyć będzie drogą bardzo konserwatywną polityki, uszczęplając pilnie, pracowicie i zamiarowicie w porządku ludności opieki przeciw zgubnym naciskadowym namietnościom. Gdy przeciw tym ostatnim rząd z wszelką możliwą będzie występował surowo, uczciwa spokojna praca będzie mogła liczyć na nieustanne poparcie gabinetu. Program wzywa republikanów tych zwłaszcza, co pragnęli innego rozwiązania kwestyi konstytucyjnych, by powodując się czystym patriotyzmem pomagali rządowi do skutecznego wywiązania się z obecnich zaciągniętych w obec utrudnienia zasad porządku. Gabinet liczy na poparcie wszystkich stronnictw. Zapewnia on konstytucyi poszanowanie i przyrzeka, że nie zejdzie ze stanowiska odpowiedzialnego. Gabinet przedłoży modyfikacye dotychczasowej ustawodawstwa prasowego, niemieli zniszczenia obywatelskiego. Ustawa o merach zostanie wprawdzie utrzymana, gabinet atoli poczyni co potrzeba, aby w przyszłym wybierano z rad muncypalnych. Buffet zawołał Zgromadzenie narodowe, by takowe oświadczyło o awolucie czy program gabinetu zyskał lub nie jego aprobatę. Lewica przyjęła program milcząco; oba centry i prawica przychylnie. Mimo to nie zażądano wotum rozpraw nad tym przedmiotem, owszem Izba przystąpiła do dalszych obrad nad wnioskiem do ustalenia kadencji wojskowych.

Z Paryża donoszą, że wiadomość o utworzeniu
instytutu Buffeta nie wywołała wprawdzie entuzjazmu,
mimo jednakże było w ogóle przychylnie; nawet
martyrysty nie są niezadowoleni, a to przeważnie z
tego, iż najzwyczajszy ich przeciwnik ks. Audiffren-
t-Perrier musiał zrzec się teki ministra spraw wewnę-
trznych.

Parlament angielski powziął na ostatniem po-
seidzeniu uchwałę co do feryj ministerjalnych. Izba
główna będzie świętowała od d. 29 marca do 6 kwiet-
nia. Na tem posiedzeniu Izby wyższej przedłożył pierwszy
raz admiralicy budżet marynarki, w którym domaga
się nadzwyczajnego kredytu na zakupno nowych pan-
cerników. Gdyby parlament przyjął powyższe propo-
nowane przez rząd, posiadalaby Anglia z końcem 1877
wielkość floty większą niż państwa państwa.

Do dzienników angielskich, a zwłaszcza Times a
pochyła z Esteli, że w Madrycie miała miejsce narad
przy ministrem wojny a karlistowskimi wysłannika
Mily tutaj zapaść ważne uchwały, między innemi
kładać zapewnijacą karlistom prawa strony wojuj
Wiadomość ta potrzebuje w każdym razie po
wzrocznienia, źródłem jej bowiem główna kwatery karli
żąd, żąd nie jedna tego rodzaju baśnia dostała
dzienników zarzanych.

Dnia 11 b. m. wręczył poseł amerykański Caleb Bingham królowi Alfonsowi swe listy uwierzytelniające. Przemówił do króla oświadczyć, że upoważniono go do wyrażenia i ustalenia owych przyjaznych stosunków, jakie od dawna łączyli naród hiszpański z amerykańskim. W dalszym toku wypowiedział poseł życzenia zobaczenia Hiszpanii na drodze pomyślności politycznej i zarzem wyraził nadzieję, że król obdarzy swój naród pokojem i instytucjami zapewniającymi imienną dawnie między narodami europejskimi stałość. Poseł włoski zaś p. Maffei doręczył królowi list serdecznego odpowiedź króla Wiktora Emanuela wyrażający wstąpienia na tron.

Opinią encyklika papieża stała się przedmiotem dyskusyjnym między Berlinem a Rzymem. Pruski domaga się, by rząd włoski ograniczył wpływ Papieża i nie pozwolił Ojcu św. wypuszczać tak gwałtownych przeciw Prusom wycieczek, jak polną jest ostatnia encyklika. Według Indépendance Belge i Daily Telegraph dał rząd rzymski na podobne urośnięcia grzeczną, lecz niejedną odpowiedź.

[illegible]

o szkołach przemawiali posłowie nasi pp. Kantak i E. Czarliński. Odkładając mowę pana Czarlińskiego do następnego numeru pisma naszego, podajemy dziś mowę p. Kantaka. Brzmi ona wedle stenogramów jak następuje:

Panowie! Ponieważ wczoraj nie przyszedłem już do słowa, nie mogę dzisiaj już rozwodzić się dłużej nad odpowiedzią p. ministra oświecenia i jeden punkt tylko poruszę będący w bliskim związku z dyskutowanym obecnie tytułem 8 tj. alumnat gimnazjum Maryi Magdaleny. Inaczej byłbym mu odpowiedział, że podróż do Koblenecy może być bardzo przyjemną, ale nie nagłe wyrwanie z pośród rodziny i stósunków, w które się wżyło. To jedno pozwolicie mi, panowie, zaznaczyć, że wczoraj nie zastanawiałem się bliżej nad tą kwestyą i nie traktowałem jej aż do gruntu. Byłbym w takim razie daleko głębiej mówić musiał a i tak już dość wiele mówiłem. Przedstawiłem wam tylko stósunki takimi, jakimi są obecnie i oświadczyłem, że środki prowadzące do takich stósunków muszą same przez się być złymi a stan ten zbadałym być winien gruntownie, aby mózł mu zaradzić. Pan minister oświecenia nie przeczył téż istotnego stanu rzeczy w W. Ks. Poznańskim i rozwodził się tylko nad różnemi powodami i motywami, które takowy spowodziły.

Teraz przechodzę do tytułu 8. Oznajmiłem wam wczoraj, że zwinięcie alumnatu przy gimnazjum Maryi Magdaleny w Poznaniu nie może być usprawiedliwionem ani zamknięciem duchownego seminarium w Poznaniu, ani tćm, że władze biskupie sprzeciwiałyby się pewno przyjęciu doń uczniów posłusznych ustawom majowym, że więc w żaden sposób nie może być główną przyczyną tego rozporządzenia rządu szkodzącego bardzo interesom katolickich uczniów i przyszłemu duchowieństwu, obecny zatarg państwowo-kościelny. Ciekawy byłbym bardzo powodów, które p. ministra do tego skłoniły. Był on łaskaw przedłożyć je a ja pozwolę sobie bliżej się nad niemi zastanowić i poddać je małej krytyce tak co do treści, jak znaczenia. Było ich trzy. Pierwszym był ten: w skutek praw majowych zamknięto duchowne seminarja dla chłopów, przyczćm dogodna była chwila i sposobność do zamknięcia pokrewnych im alumnatów, mających na celu kształcenie przyszłych duchownych. Nie znam tak dokładnie urzędzenia seminarjów dla chłopów, abym mógł bliżej nad niemi się rozwiódzić. Tyle przeciw zdaje mi się być jasnym, że seminarja te są pod wyłącznćm kierownictwem duchownych a spór co do tego czy i o ile państwo ma prawo ich rewizji i nadzorowania, do prowadził do ich zamknięcia. Rzecz ma się zupełnie inaczej z król. alumnatem przy król. gimnazjum będgćym pod bezpośrednim zarządem państwa i gdzie rząd król. każdego czasu może się zapoznać bliżej z jego stosunkami. Jak więc zamknięcie seminarjów dla chłopów może być powodem do zamknięcia król. alumnatu, jest to dla mnie zagadką tćm wććcej, że p. minister oświadczył, iż seminarja dla chłopów zamknięto w skutek prawa a do zamknięcia alumnatów nie było prawa. Gdy więc wedle zdania rządu zamknięcie seminarjów dla chłopów było koniecznością, przy alumnatach nie może być o tćm mowy. Daleko szczególniejszym i dziwniejszym wydaje mi się drugi powód przytoczony przez p. ministra oświecenia. Powiedział on, że pewne objawy nakazały zamknięcie alumnatu i odwoływał się przy tćm na lata 1846, 1848 i 1863. W latach 1846 i 1848 musiał alumnat być zamkniętym w skutek ducha — jaki w nim panował. W r. 1846 nie tylko zamknięto alumnat na czas niejakich, ale zreorganizowano cały instytut. Z tćmi to objawami i tym duchem stoi zapewne w związku wyrażenie p. ministra oświecenia o „ognisku nieuprawnionego polonizmu“ w gimnazjum Maryi Magdaleny, przy którćm znajduje się alumnat.

Panowie! Pan minister oświecenia odpowiedział niedawno pewnemu mówcy, że wszystko mu to jest znanem co takowy powiedział i że spodziewał się nowych argumentów. Zaznaczyć muszę przedewszystkiem, że wyrażenie „ognisko nieuprawnionego polonizmu” również mi jest już znanem, bo użył go już dawniej p. minister w obec nas, witam więc w nim starego znajomego. (Wesoło.) W każdym razie dziękuję p. ministrowi oświecenia za to jego wyrażenie, bo okazuje się stąd, że uznaje uprawniony polonizm, polonizm w ogóle, podczas gdy środki król. rządu jak i własne jego rozporządzenia wydawane przeciw nam każały nam mniemać dotąd, że rząd nie uznaje w ogóle więcej polonizmu, bo wszędzie, na każdym polu, naukowem, towarzyskiem, materyalnem, rolniczem i wszędzie gdzie tylko objawia się polonizm, występuje przeciw nam i wszelkie nasze dążności piętnuje znacem, czyli raczej osłabieniem mianem agitacji. Podałem był już raz król. rządowi drogę i to specjalnie panu ministrowi wyznał, na której zaradzić temu można, powiedziałem mu, aby próbowano raz otwarcie i szczerze postępować i udzielenie wladom prowincjonalnym polecenie do szczerzego postępowania w obec nas i bezstronnego przestrzegania praw, ale równocześnie nie stawiano żadnych trudności narodowemu rozwojowi, jeżeli takowy stoi na gruncie tych praw i nie występowało w obec każdego pojawu narodowego życia z niedowierzaniem. Jeżeli więc rząd król. chce wystąpić przeciw temu nieuprawnionemu polonizmowi, weźcie w obronę uprawniony polonizm. Środki przecież jakimi się posługujecie, mogą zaprawdę tylko coraz bardziej podniecać ducha opozycji i wywoływać niezgodę.

Przechodzę teraz do lat dawniejszych. A więc wypadki w latach 1846, 1848 i 1863 mają usprawiedliwiać środki podjęte w r. 1875! Lata 1846 i 1848 oddarujemy mi pewno panowie. Od r. 1846 do 1875 jest blisko 30 lat, ale r. 1863 jest to wcale niedawny czas i przypominamy go sobie bardzo dobrze. Chciałbym tutaj zwrócić uwagę na wielkie podobieństwo stó-

sunków ówczesnych z dzisiejszemi, pomimo różnicy pomiędzy pp. Mühlrem i Falkiem. Lubo mi to przykro — jest to przekleństwem złego czynu, że ustawicznie zię musi rodzić — muszę wam wspomnieć o Trzemesznie.

Paniowie! Wówczas 40 gimnazystów trzemeskich przeszło do Polski i, jak nam pan minister oświecenia wczoraj powiedział, 11 czy 15 alumnów z Poznania miało również przejść do Polski. Innych 11 czy 15 alumnów miało brać udział w tajnym stowarzyszeniu. Tak samo opiewały podówczas podania ówczesnego ministra oświecenia o Trzemesznie. W r. 1863 przeszło około 40 uczniów gimnazjum trzemeskiego granicę a pewna liczba brała udział w tajnym stowarzyszeniu. Rząd zamknął gimnazjum a myślny podali tu wniosek o otwarcie go na nowo. — Wniosek dyskutowanym był w komisji publicznego wychowania. Rząd wystąpił naraz prócz zbrodniów 40 uczniów wydalonych z zakładu z widmem tajnego stowarzyszenia, którego jawnym celem było kształcenie się w polskiej historii i literaturze a wedle rozumienia rządu miało być szkołą przygotowawczą do przyszłego oswożenia Polski.

Widzicie więc panowie, że my mamy zawsze tajne cele i nie możemy nic przedsięwziąć, przy czémby nie było ukrytych celów. Dowody te tymczasem nie zdawały się podowczas tak dostatecznemi, czy też komisya oświecenia nie przywyżywała tak wielkiej wagi do stowarzyszeń młodzieży po gimnazjach, bo postanowiła postawiony przezmennie wniosek żądający otwarcia gimnazjum w Trzemesznie, poprzez motywami, w których oświadczyła, że nie było żadnego powodu do zamknięcia gimnazjum. Podówczas więc, gdy wniosek mój przyszedł pod obrady w Izbie, a rzecz sama dla król. rządu zły zdawała się brać obrót, wystąpiono naraz, tak samo jak i dzisiaj, często się zdarza z nieotrzzymanym sprawozdaniem lub listem, z formułą przysięgi, strasznej przysięgi, którą młodzież gimnazyalna składać miała. Pomimo tego, pomimo przestępstwa, tajnego stowarzyszenia i owej przysięgi, Izba nie dała się obalamucić i przyjęła motywa komisji jak i mój wniosek, oświadczając co następuje:

Zważywszy, że zamknięcie przed ośmiu miesiącami gimnazjum trzemeszkiego uważa się za niezasadnione itd. uchwała wypowiedzieć w obec król. ministerstwa oświecenia oczekiwanie, że takowe spowoduje nastychmiastowe otwarcie zakładu.

Zgoda zdań co do wniosku ostatecznego tak była wielka, że nawet panowie liberalni staréj daty, którzy podówczas byli jeszcze w Izbie, a którym przecież, panowie, ani zbytecznego liberalizmu, ani téż zbytecznego polonizmu nie przypiszeć, głosowali za wnioskiem. Poseł hr. S. Schwerin tylko żądał, ażeby przy głosowaniu odłożono pierwszą część wniosku, t. j. że zamknięcie szkoły nie da się niczem usprawiedliwić — i to jedynie dla tego, iż nie może przemóc na sobie, by krytykować postępowanie rządu. Wystąpienia hr. Schweina było zgodnem ze stanowiskiem, jakie zajmowało stronnictwo staro-liberalne. I on głosował za ponownem otworemniem zakładu.

Jak w jednym tak i w drugim przypadku przechodzili uczniowie przez granicę, i w jednym i w drugim razie należeli do tajnego związku z wiadomymi celami, a pomimo tego wszystkie nie sądziła Izba, że dla tych powodów wypadła szkółka zamknąć, a tym mniej znieść zupełnie. Minister zaś oświecenia uważa także samą rzecz, która zaszła w 1863 r., za stosowną przyczynę, ażeby teraz w roku 1875, t. j. po upływie przeszło lat dziesięciu, złożyć ten zamknąć.

Nie sądzić panowie, bym chciał bronić lub usprawiedliwiać któregokolwiek z tych uczniów. Owszem, żądam od ucznia posłuszeństwa dla profesorów, żądam od niego, ażeby się nie zajmował podobnemi politycznemi mrzonkami, dla polityki bowiem znajdzie w późniejszym biegu życia dosyć jeszcze czasu i sposobności, swiaszcza skoro go postępowanie rządu do opozycji zmusi. Ale bo i w waszych, również jak i w naszych gimnazjach znachodzą się związki tajne, i wasi uczniowie opuszczają zakłady, skoro wybuchła walka bratobójcza, jak n. p. w Slezwigu. Przytoczyłem to wszystko, ażeby wykazać, na jak słabiej opoce spoczywają dowody p. ministra oświecenia, skoro sięga do owych lat, które już przebrzmiały, i skoro na podobnych nie opiera dowodach.

Trzecim i ostatnim powodem p. ministra było przepełnienie gimnazjum św. Maryi Magdaleny w Poznaniu. Przynajmniej fakt przepełnienia, lecz dodać mi wypada, że i przepełnienie to już ma swoją dwudziesto-letnią historję. Tak wypisano w 1861 r. na czarnej tablicy, lub zamieszczono w programie. Nie przyjmując się, mówiono, uczni zamiejskowych, miejscowych zaś tylko do seksty, o ile w niej miejsca; w 1862 r. wypowiedziano, że zamiejskowych nie przyjmując się do seksty, kwinty, kwarty i niższej tercyi, miejscowych zaś z pewnością tylko do seksty, o ile w niej miejsca; w 1863 r. ogłoszono, że przyjmując się tylko uczni do seksty i wyższej tercyi. W 1864 r. posunięto się do świadczenia, które podówczas nazwałem poprostu odnowieniem wychowania szkolnego. Ogłoszono bowiem odtąd przyjmować nie wolno żadnych uczniów zamiejskowych do niższych klas i średnich do tercyi włącznie, ażeby tym sposobem sprowadzić układ cały do pierwotnych rozmiarów jego. W owych więc czasach używano już różnych środków w celu ograniczenia liczby uczniów naszych, ówczas jak dzisiaj zniesieniem alumnatu tego samego opisać się pragnia. Na mocy źródeł urzędowych, t. j. ostatniego tomu dzieł Wiesiego, zestawilem liczby uczni z 1874 r. W gimnazjum św. Maryi Magdaleny znajduje się 17 klas i dwie klasy przygotowawcze 663 uczniami, w klasach gimnazyalnych 638 wyłączenie z tych uczeszcza do samej prymy 96 w. J.

giem gimnazjum poznańskim Fryderyka Wilhelma liczymy 15 klas i 4 klasy przygotowawcze z 777 uczniami, z których 592 uczęszcza do klas gimnazjalnych. Przekonywanie się więc panowie, że obadwa gimnazya poznańskie są przepiękne. Przeciwni takiemu uczęszczaniu występuje p. minister oświecenia ze swym wielkimi rozporządzeniem, aby 60 alumnów rozeszli się na cztery wiatry i ażeby tym sposobem zapobiedz temu od lat kilku trwającemu przepełnieniu gimnazyj, przeciw któremu tyle już używano środków. Jeżeli podobne oświadczenia przywiedzione być mogą, jako powody do zamknięcia jakiego bądź zakładu, przynajmniej wypada, że p o w o d y tu w ogóle mało ciężkie na szalę słuszności.

Celem zarządzenia skutecznie temu przeprowadzeniu nie potrzeba zamykać alumnatu, ale trzecie utworzyć gimnazjum w Poznaniu, co jest już od lat wielu rzeczą pożądaną i konieczną. Bo jak to Wiesie w urzędowym swém dziele przytacza i jak wiem z własnego doświadczenia nie tylko obadwa gimnazya poznańskie ale i szkoły średnie miejskie bardzo są przeprowadzone. Naturalnie pożądanaby było rzeczą, aby rokowania o do nowego gimnazjum nie trwały zbyt długo, jak to u nas dzieć się zwykło. Już w roku 1805 za czasów południowo-pruskich okazała się potrzeba przebudowania gimnazjum Maryi Magdaleny. Po tém nastąpiły czasy Królestwa Warszawskiego i nie nie zrobiono. Gdy w r. 1815 powróciły rządy pruskie rzeczy pozostały przy starém i dopiero w r. 1858 poświęcono nowym gmach obecnego gimnazjum Maryi Magdaleny. Widzicie więc panowie, że przytoczone przezemnie na odparcie wywodów pana ministra oświecenia, fakty dowodzą, — że pan minister oświecenia nie przytoczył dostatecznych powodów do zniesienia alumnatu przy gimnazjum Maryi Magdaleny i dla tego wniosłem, aby 15,000 marek czyli 14,400 marek państwowej subwencji i 600 marek prowizyi od własnego kapitału alumnatu, ogółem sumę 15,000 marek, skreślono w tym tytule, nie dla tego panowie, że nie chciałbym tytułu dotyczącego „stypendyów dla porządných a ubogich uczniów szkół realnych i gimnazjów“ popierać, ale dla tego, że nie życzylbym sobie rozporządzania cudzą własnością na cele, którym służyć nie ich przeznaczeniem. Jeżeli panowie przychylicie się do mego wniosku, swego czasu przy trzecim czytaniu etatu wniosę, aby te 15,000 marek zamieszczono w etacie na właściwem miejscu, na alumnat gimnazjum Maryi Magdaleny w Poznaniu.

Mowa p. Falka.

Na zamieszczoną we wczorajszym numerze pisma naszego mowę deputowanego Kantaka odpowiedział, jak wspomnieliśmy również pod rubryką Niemiec, minister oświecenia p. Falk. Mowa p. Falka chwalona naturalnie i jak inaczej być nie może, przez narodowo-liberalny serwilizm, mianowicie przez przodowniczkę jego National Zeitung, sprawia w rzeczywistości smutne i przykre wrażenie. Wrażenia tego kiego jej na nas nie wywołuje bynajmniej strona gwałcąca nasze uczucia i prawa, bo tego aż nazbyt jesteśmy zwyczajni; lecz jak zwykle we wszystkich odpowiedziach, rezolucjach, wystąpieniach oficjalnych strona sofizmu, intencja pokrywania krzywdy i bezprawia pozornymi argumentami kultury, interesu państwa, publicznego bezpieczeństwa. Jakże wdzięcznymi byłibyśmy wszelkim organom rządu, gdyby przyswoili sobie raz na zawsze peremptoryczną prawdę ministra Eulenburga: „Winnicie zostać Niemcami!“ i gdyby zamiast wszelkich rozpraw o kulturze, sprawiedliwości, potrzebie szerzenia oświaty niemieckiej pośród naszego społeczeństwa, tym jedynie prawdziwym a nie dopuszczającym repliki argumentem bić nas chciały! Sobie oszczędziłyby potrzeby ubliżających a bardzo przezroczystych sofizmów, nam, nie pozostawiając żadnej już nadziei zyskania sprawiedliwości na drodze petycji, zażaleń czy dyskusji parlamentarnej, wpoilyby raz na zawsze przekonanie, że jeżeli mamy i możemy być ocaleni, ocalenia owego nie gdzieindziej jak tylko we własnej pracy nad sobą i pośród siebie szukać należy. Na takim stanowisku niepraktykowanej względem nas prawdy nie stoi przecież oficjalizm pruski, nie stanął też na nim w swój mowie z dnia 11 marca minister p. Falk. Tak np. zdaje nam się, iż nawet bez dzieł pedagogów niemieckich jak Hugona Wepera lub Wiesego można być przekonanym, iż wychowanie szkolne powinno uwzględniać znania rasowe i narodowe. Prawda ta, jeśli w której, to z pewnością w nauce religii staje się podwójną prawdą, skoro religią bierze się na serio, skoro się ją uważa istotnie za źródło moralności, za podstawę uczciwości, zacności i pocięch w życiu. Że taka nauka winna być udzielana dziecku w języku zrozumiałym, w języku matki i ojca, to wie i wiedzieć powinien każdy. Minister oświecenia znajduje na tę prawdę

M o w a

posła

Zimierza Kantaka.

Wczorajszym posiedzeniu sejmu pruskiego
podczas obrad nad budżetem przy pozycji

© Pomyślnym dla nas wypadkiem jest, że dwóch projektów ustaw zmierzających do ograniczenia samorządu krajów. Jednym z nich był ulotniony skutek wniosku p. Wildauera projekt ustawy o zmianie zakresu działania rady szkolnej galicyjskiej, drugą cającą rządowi utworzenie w Tyrolu rady szkolnej w rozporządzeniu ministerjalnym, dopóki jej nie ułożą, niższe ustawy taceczny sejm krajowy. Projekt przedłożony już Izbie poselskiej przez jej wydział, stawiony na porządku dziennym, usunięty z niego stał i obrady nad nim odroczone do nieznaczonego czasu, jak to już dawniej donosiłem. Odroczenie uważać należy za zupełnie usunięcie projektu, które wpłynęły na to powody. Najprzód wola monarchii, który sprzeciwiał się uchwaleniu ustawy narzucającej przynajmniej już Galicyi prawa i zmieniającej zakres

Nakładem Ludwika Merzbacha w Poznaniu wyszły:

Kazimierza Jarochońskiego

Dzieje

panowania Augusta II

Stanisława Leszczyńskiego

(1702—1704).

Cena 5 talarów.

W każdej księgarni i urzędzie pocztowym abonować można na wychodzący nakładem Müllera & Wallach'a Berlin W. Friedrichstrasse 10 od 1 lutego miesięcznie 2 razy

ALMANACH

Stickerei-Muster-Vorlagen für Schul & Hausgebrauch

herausgegeben von

Carl Heinrich Müller.

Cena abonamentu kwartalnie za 6 poszytów 1 M. 50 f. czyli 2 franki.

Wykonany w przepysznym druku kolorowym może „Almanach” ten być polecany jako najlepsze dotąd istniejące wzory tak dla szkoły jak domu, także dla tapicerii i handlowców towarów białych.

Egzemplarze na próbę wyłożone w każdej księgarni lub sprowadzone będą mogły franko z księgarni nakładowej za frankowaniem przesłaniem 1 marki.

Do

marmoryzowania salonów i dekoracji

podług najnowszych modeli poleca się

M. Piotrowski dawniej B. Karaśkiewicz

Poznań, Podgórna ulica Nr. 5. (1379)

W Wielkim Księstwie Poznańskim

poszukują się dla

Północno-niemieckiego Towarzystwa ubezpieczeń

od gradobicia w Berlinie

największego i najtańszego Towarzystwa na wzajemności o-

partego jeszcze (1435)

doskonali reprezentanci

(wielu bardzo pożądanym) Warunki przystępne. Zgłoszenia przyjmuje

agenta generalna w Toruniu Jakóba Goldschmidt.

Poznańskie Stow. spozycwce.

(Spółka zapisana.)

(1501)

Kantor i skład sprzedaży Fryderykowska ulica 26, Poznań.

Najlepsze petroleum salonowe litr po 2 sgr.

Miód do prania (nie szkodliwy) funt po 3—4 sgr.

Salami, gotowane i jenijską kieszkę,

frankurskie kieszki i kielbasa z szynką,

krupki, groch, soczewica, jagły itd. itd.

jak najlepiej asortowany skład kol. hamb.,

bremenskich i Hawana cygar.

Przyjmowanie nowych członków Stowarzy-

szenia odbywa się w czasie godzin służ-

bowych w Kantorze, Fryderykowska ul. 26.

Jako stosowne i użyteczne na konfirmacyę

polecam (1500)

Meyera leksykon kon-

wersacyjny trzeci nakład w

15 tom. eleg. oprawnych po 3 f. tal.

Meyera leksykon pod-

ręczny najnowsze wydanie w 2

tomach, elegancko w Kalico opraw-

nych 4 f. tal.

Schlossera Historia

powszechna w 18 tomach,

elegancko oprawnych po 1 f. tal. z

ostatnie elegancko oprawne i ilustrowane po uderzająco tanich cenach.

Emil Weimann, Poznań, Stary Rynek 87.

Wina Oporto,

gwarantuję, że z roku pochodzi

to w towarze wcale nie fałszowanym,

zabrał znowu ładunek w pudłach

cygaralanych po 12 butelek po 1 f. tal.

Ważne, dla celów zdrowia wyborne;

zabrał prawdziwy Varinas

lauster w koszach po 3 role po

15—20 funt. stary jeszcze towar, wię-

ksze partie importowanych cygar ha-

mańskich, najrenomowańsze marki po

15—20 funt. (1342)

Aug. Hammerschlag,

importer, Brema. (H 0277 c)

Zarząd główny

Towarzystwa ku wspieraniu urzędni-

ków gosp. W. Ks. Poznańskiego

wzywa niniejszym tu wymienionych, a z pobytu niewiadomych członków, aby

jeżeli chcą uniknąć skutków w § 10 i § 2, Ustawy zagrożonych, najpóź-

niej do 31 marca rb. donieśli na ręce Wgo Kazimierza Ko-

szutskiego, sekretarza Zarządu Głównego w Poznaniu, św. Marcina 30

o miejscu teraźniejszego swojego pobytu i zapłacili równocześnie składki zaległe:

Adamski Jakób,
Andersch Otto,
Antoniewicz Franciszek,
Bergwelt Ryszard,
Bieracki Jan Kenty,
Bild Maksymilian,
Brzeski Leopold,
Budzyński Telesfor,
Dormanowski Franciszek,
Franeke Robert,
Goelmann Oskar,
Gruszczyński Walenty,
Hulewicz Piotr,
Kaczmarekiewicz Feliks,
Karczewski Teodor,
Klebecki Maksymilian,
Klepaczki Filip,
Kwapiszewski Franciszek,

Krens Henryk,
Lanowski Zygmunt,
Michalski Ewaryst,
Milecki Antoni,
Nowicki Józef,
Nawradt Rudolf,
Opolski Leon,
Paternowski Ignacy,
Plewkiwicz Antoni,
Poradzewski Bronisław,
Rozychowski Stanisław,
Sawicki Antoni,
Schiller Emil,
Simon Teodor,
Strachanowski Jan,
Tymke Leon,
Wiśniewski Kazimierz,
Wojciechowski Józef.

Poznań, dnia 1 marca 1872.

St. Sczaniecki,

Przewodniczący w Zarządzie Głównym.

(1413)

Nakładem Ludwika Merzbacha w Poznaniu wyszły:

Książę Soldat. Szkice z życia wojskowego w Rosyi, przez Józefa

ks. Lubomirskiego. Cena 2 f. tal. sgr.

Szlachta i Czynniki przez Józefa ks. Lubomirskiego.

Cena 1 tal. 22 f. sgr.

Moje wspomnienia o życiu towarzyskim na prowincyi w

Kongresówce przez Paulinę z L. Wilkońska. 2 tomy. Cena 2 tal.

Treść: Przyjazd do Królestwa. Kalisz — Warszawa, Bąkowiec, Sieciechów, Ko-

zienie, Puławy, Górzno. Ks. biskup Gutkowski, Policzna. Jeszcze Sieciechów, Garbatka,

Oczarolas, Grodek, T. nica, Radom, Odechów, Skaryszów. Obyczaj moskiewski. Bronisław.

Proces Augusta Wilkońskiego, Lublin, Zamek krupski, Zamość, Józefa Majchrowicza.

Powrót do Księstwa. Karlsbad, Jenerał Franciszek Morawski, H. Laube, Lipsk. Pomnik

ks. Poniatowskiego. Śmierć Augusta. (1469)

Celem uzyskania miejsca dla nadechodzących trans-

portów nowości wiosennych postanowiliśmy pozos-

tałe zapasy zimowe wyprzedzić po cenach

znacznie obniżonych. Nastęca się

więc szanownej Publiczności sposobność zaopatrzenia

się bardzo korzystnie w ubiory i paletoty zimowe.

Au & Bieliński.

(876) Wilhelmowska ul. No. 13 (obok król. banku).

Medal nagrody
Londyn
1862.

Medal postępu
Wiedeń
1873.

Medal nagrody
Paryż
1867.

W. Spindler.

Farbiernia, drukarnia i zakład czyszczenia

garderoby dla panów i dam.

Berlin, Wall-Strasse 11-13. [1266]

W Poznaniu przyjmuje p. Izidor Busch, Sapięziński plac i

pani M. Kantorowicz, Wilhelm. ul. 9.

Generalne biuro agentur

Eugeniusza Kraehahn. Poznań,

Wielka Rycerska ulica Nr. 14,

poleca się z poruczenia renomowanych Towarzystw do pośredni-

czenia w ubezpieczeniach na życie, nieszczęśliwe przypadki, od ognia,

na transporta, od gradobicia, bydła i szkła, ostatnie także dla dachów

szklanych i szyb podwójnych. (1406)

Pomorski akcyjny bank hipotecz.

daje niewypowiedziane pożyczki z amortyzacją nawet po najno-

wszych listach zastawnych,

Blizsze szczegóły u

Józefa Radziejewskiego. (1340)

Do zakupna i sprzedaży

krajowych i zagranicznych pożyczek państwowych i premiiowych, funduszy i efektów jako też papierów wartościowych każdego rodzaju

poleca się przy zaręczeniu rzetelnej i tanięj usługi

(1498)

S. A. Krueger,

interes bankowy i komisyjny produktów

Poznań, Fryderykowska ulica 27.

Wszelkie nowości

francuzkie, angielskie i niderlandzkie

poleca

(1398)

w wielkim doborze na nadechodzącą porę wiosenną przy nader przystępnych cenach

MAGAZYN

modnych artykułów męskich połączony z składem paryzkiej bielizny

Loga & Bieliński.

Hôtel du Var

Paris

31 Chaussée d'Antin (près le nouvel opéra) Appartements confortables depuis 5 f. Chambre à 3 francs. Service compri. Dejeuners et Diners. Prix modérés. (664)

Franki, kobierce, koldry watowane, kapy wełniane i jedwabne, serwety na stoły, szale francuskie. Chustki angielskie (Hymalaja i Madura.) Chustki grube lamowe. Pledy, krawaty i szaliki damskie, Cachenez i chustki fularowe dla mężczyzn, głównie zaś swój zawsze wielki wybór w gotowych damskich ubiorach, jak w kostiumach, szlafrokach, paletotach, tunikach etc. oraz i wyroby na takowe jak Chewiot i Boucle poleca po nader umiarkowanych cenach

(192)

F. Bogusławski.

Zel. szafy do pieniędzy

po znizonych cenach fabrycznych,

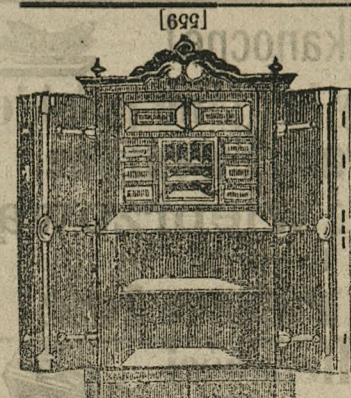
żelazne szkatułki

Telegrafy domowe

urządza w jak najkrótszym czasie i poleca

T. KRZYŻANOWSKI,

handel żelaza. Szewska ulica Nr. 17.

Warszawski magazyn obuwia przy Wilhelmowskiej ulicy Nr. 18

naprzeciw Hotelu francuskiego

poleca

(1477)

buty męskie od 4 tal. i wyżej
buciki damskie

od 13 złp. do 8 tal. w bogatym wyborze.

F. ANDRZEJEWSKI.

CENNIK

z składu płótna i gotowej bielizny

W. Jerzykiewicza

Poznań, Wilhelmowska ul. 7, obok poczty,

Płóciennos koszule damskie dzienne	od 1 tal. do 15 tal.
Płóciennos koszule damskie nocne	od 1 1/2 tal. do 8 tal.
Kaftaniki sztryngowe, batystowe etc.	od 20 sgr. do 10 tal.
Pegnoiry batystowe, perkalowe etc.	od 2 tal. do 15 tal.
Majtki damskie sztryngowe, perkalowe etc.	od 20 sgr. do 4 tal.
Czepekki nocne płóciennos, batystowe etc.	od 10 tal. do 2 tal.
Czepekki negligowe.	od 10 tal. do 5 tal.
Spódnice krótkie i z powłoką.	od 1 tal. do 15 tal.
Płótno szlaskie 1/4	kopa od 8 tal. do 16 tal.
Płótno szlaskie szerokość webowa	kopa od 9 1/2 tal. do 25 tal.
Płótno bielefeldskie	kopa od 20 tal. do 50 tal.
Płótno angielskie	kopa od 20 tal. do 40 tal.
Chustki do nosa płóciennos	tuzin od 1 1/2 tal. do 8 1/2 tal.
Płótno i Creasy na prześcieradła, inletry na pościel.	
Sztryngi, chifony, dymki, piki, batysty, Wiktoryaly, nansoki etc.	
Stołowa bielizna w wszelkich gatunkach, wielkościach i cenach.	(422)
Koszule męskie od najskromniejszych do najcięższych.	

Polecam zarazem łaskawym względem mój bogato zaopatrzony skład haftów, koronek, firanek i towarów białych.

PAPIER RIGOLLOT

CZYLI MUSZTARDA W LIŚCIACH

NA SYNAPISMY

MEDAL ZŁOTY W LUGDUNIE 1872.

TRIEST 1871.

MEDALE SREBRNE
HAVRE 1868.
PARYŻ 1872.

MEDALE BRONZOWE
PARYŻ 1855.
TRIEST 1871.

HAVRE 1868.

Przyjęty w szpitalach paryzkich, ambulansach i szpitalach woj-

skowych, w marynarkach francuskiej i królewsko-angielskiej.

„Zachować macie musztardowej wszystkie jej własności, otrzymać w kilku

chwilałach z łatwością, skutecznym w najcięższych możliwie ilością lekarstw, oto

zadania, które p. Rigollot rozwiązał w sposób pożądanym itd.”

Dr. A. BOUCHARDAT (Annuaire de thérapeutique, 1868 r. str. 204.)

Wymagać należy podpisu jak obok; unikać fałszerstw.

W Paryżu, ulica Avenue Victoria Nr. 24.

W Poznaniu w aptece Dr. Mankiewicza. (11)

Prawdziwy Glöcknera plasterki ciągnący i gojący*)

(zaden środektający) ma na pudełku stępel: (M. RINGELHARDT)

zbadany został przez najwyższe władze lekarskie i polecany przeciw reumatyzmowi, darcu, gruczolom, liszcej, odgniotkom, guzom z odziegienia, wszystkim otwartym i otwierającym się ranom, rozdzielaającym się ranom, odmrożeniom, sparzonym członkom, odleżeniom, zapaleniom, nabrzmieniom i t. d. i we wszystkich tych chorobach okazał się niewatpliwą swą siłą leczącą. (260)

*) Do nabycia pudełko po 50 i 30 fenygów mark. z Czerwonej apteki (A. Pfuhl) w Poznaniu, Czerwonej apteki w Wystruciu, Kränzelmarkapothek w Wrocławiu i t. d. fabryka w Gohlis pod Lipskiem.

Pierwszą przesyłkę
towarów wiosennych
 na (1334)
ubrania i paletoty
 odebrał i poleca po cenach jak zwykle umiarkowanych
M. Felerowicz
 Jezuicka ul. 4.

Berlińska palarnia kawy
 na parowej maszynie.
 Łaskawych odbiorców moich pozwalam sobie niniejszym uniżenie za-
 wiadomić, że z powodu pomyślnego i szczęśliwego zakupu jestem w stanie
 od dnia dzisiejszego moje (1484)
KAWY
 tak już znane jako cenne w daleko przedniejszych gatunkach dostarczać,
 tak samo i ceny moje za cukier z tego samego powodu znacznie zniżyłem
 i polecam się łaskawym względem.
J. K. Nowakowski,
 Półwiejska ul. 2. (Plac Wiedeński).

Na Święta Wielkanocne!
 Szynki wędzone, kielbasy krajane polskie
 Ozory wołowe, peklowane i wędzone
 Pekłówkę wołową i wieprzową
 poleca skład mięsa Stary Rynek No. 9.
 (1492)
M. Zakrzewicz.

Szanownej Publiczności
 Środy i okolicy
 pozwalam sobie donieść, iż zaopatrzwszy mój skład trumien w wszel-
 kiego gatunku (1488)
TRUMNY METALOWE
 tak co do cen jak i wielkości — z najpierwszej fabryki ber-
 lińskiej — również w trumny drewniane każdego rozmiaru, pomnożyłem
 takowy składem
świec pogrzebowych.
 Polecając się do łaskawego uwzględnienia przyrzekam ceny jak naj-
 umiarkowańsze.

Normalne kuferki do wełny.
 Zaprowadziwszy w roku minionym w porozumieniu z
Bankiem centralnym dla rolnictwa i han-
dli z najlepszym skutkiem normalny kufer do wełny,
 kazaliśmy takowy w roku bieżącym stósownie do życzeń wie-
 lu hodowników owiec wyrabiać z kilku ulepszeniami i
w wadze 10 funtów.
 Objętość i delikatność materii nie uległy zmianie.
 Aby zaś, móżd dostawiać z zwykłą akuracją, pro-
 simy o rychłe zamówienia. (1479)

Metzenberg & Jarecki,
 Wrocław,
 fabryka płócien i miechów.
 Towary w kawałkach i lżejsze kuferki są u nas także jak
 najtaniej do nabycia.

Szląski zakład prania wełny
Towarzystwo akcyjne w Zielonogórze
 (Grünberg) Szląsk poleca się do prania wełny i zapewnia skórą
 usługę przy uznanym za wyborne praniu. (H 2546) [1061]
 Na małe i większe
dobra rycerskie i posiadłości pańskie
 z zaliczkami od 10,000, 20,000, 40,000,
 60,000, 100,000 do 1,000,000 talarów mam
 i w roku bieżącym wielu kupców, dla czego proszę panów
 właścicieli, którzy dobra swe sprzedać zamierzają, aby się
 w tym celu jak najprędzej do mnie z zaufaniem udawać zechcieli.
 Poznań, w marcu 1875. [1403]

Izydor Licht, agent dobr.
Do siewu
 polecam lucernę francuską i płaskową kukuru-
 dzę amerykańską wszelkie gatunki koniczyń
 traw i innych nasion polnych, łąkowych i
 leśnych, mieszanek traw na wszelkie grunta, oraz
 i wszelkie gatunki nawozów sztucznych. (1502)
 Cenniki specjalne franco przesyłam. (H 2309a)
Ludwik Kunkel.
 poleca:
 jęczmień, owies, groch, wykę, żółty i niebie-
 ski łubin, żyto, pszenicę, prawdziwą amery-
 kańską kukurudzę, koniczyne, lucernę, trawy
 i w ogóle wszystkie gatunki
 nasion polnych, łąkowych i leśnych
 w najlepszym gatunku jak najtaniej 1499
S. A. Krueger, Poznań,
 Fryderykowska ulica Nr. 27.

Do wypełniania dziurawych zębów
 nie ma skuteczniejszego środka jak
 masa plombowa do zębów c. k.
 nadwornego dentystry Dr. J. G. Poppa
 we Wiedniu, miasto, Bognergasse Nr.
 2, którą każda osoba, sama i bez wszel-
 kiego bólu dziurawy ząb wypełnić może,
 przez co tak resztki zębów jako też i
 oprawy działowe się silnie spajają; a
 ząb od dalszego pruchnienia i bólu się
 zabezpiecza. (188)
 Anatherinowa pasta do zębów.
 Dr. J. G. Poppa c. k. nadwornego
 dentystry we Wiedniu, miasto, Bogner-
 gasse Nr. 2. Ten preparat utrzymuje
 świeżość i czystość oddechu nadto służy
 do utrzymania i nadania śnieżnej bia-
 łości zębom, zabezpieczając je od paucia
 i wzmacniając dziąsła.
 Woda anatherinowa.
 Dr. J. G. Poppa c. k. dentystry na-
 dwornego we Wiedniu usuwa trętwienie
 i ból zębów, nie pozwala tworzenia się
 osady na zębach i usuwa nieprzyjemny
 odór z ust. Można ją przeto śmiało
 zalecić tak jako najskuteczniejszy środek
 czyszczący usta i zęby jak i noszącym
 zęby sztuczne lub cierpiącym na dziąsła
 tudzież na chwieianie zębów.
 Dr. J. G. Poppa vegetabiliczny
 proszek do zębów.
 Czyżby zęby do tego stopnia, iż przez
 codzienne używanie tegoż osad na zę-
 bach nie dopuszcza się nadto glazura a
 białość i delikatność tychże się wzmacnia.
 Składy w większej części aptek Niem-
 ciec, w Poznaniu u p. S. Ale-
 xander (H. Kirsten) Św. Marcin 11
 i u p. A. Duchowskiego, Pod-
 górną ulicą 14.
 Skład główny w Berlinie u pp. I.
 F. Schwarzwald synów, Mark-
 grafenstr. 30.

GIERPIENIA SZYI
CHOROBY
KRTANI I UST
CUKIERKI DETHANA
 Zalecane w słabościach gardła, chry-
 pce, zapaleniu gardła, zawrzo-
 dzeniu w ustach, cuchnącemu od-
 dechowi, irytacji w gardle i gębie
 przez palenie tytoniu, zapobiega-
 ją działaniu merkuryszu. Lekarzy
 zalecają szczególnie jako środek
 mowcom, profesorom i śpiewakom,
 albowiem utrzymują siłę organu głosu i
 zapobiegają strudzeniu gardła. (5)
 W Paryżu w aptece p. Dethan, Fau-
 bourg St. Denis, 90; w Poznaniu w apte-
 ce dra Mankiewicza; w Krakowie w
 aptece p. Trauczyńskiego, i we Lwo-
 wie w aptece p. Mikolajsch.

ZATWARDZENIU
 zapobiega się i leczy przez użycie
 pigułek roślinnych
Cauvaina.
 Przepisywane przez lekarzy francuskich
 i zagranicznych od lat 30 zawsze z wielkim
 powodzeniem, ponieważ składają się wy-
 łącznie z roślin, nie sprawiają raniecia ani ko-
 lek i mogą się używać jako środek orzeźwia-
 jący, oczyszczający krew lub sprawujący prze-
 czyszczenie. Metoda użycia w polskim języku.
 Wymagać należy, aby pigułka Cauvaina znaj-
 dowała się w pudełkach kartonowych wio-
 żonych w pudełko blaszane i aby na każdej
 pigułce znajdował się napis Cauvin, w Pa-
 ryżu na Bulwarze Sebastopolskim 55.
 Dostać można w Poznaniu w aptece dr.
 Mankiewicza; we Lwowie w aptece p. Karola
 Mikolajsch i Z. Ruckera; w Krakowie w
 aptekach pp. Józefa Trauczyńskiego i W. Re-
 dyka; w Brodach w aptece p. Kullak i u
 p. Franzosa. (24)

ESENCYA
 z Salsaparyli Colbert.
 Jeden z najdawniejszych i najskuteczniej-
 szych środków roślinnych, krew czyszczących
 w chorobach złego przymiotu (syfilisy) i
 zanieczyszczeniu krwi i wyrzutach na ciele.
 Metoda użycia w polskim języku. Dostać mo-
 żna w Paryżu w aptece p. Colbert w passa-
 zu Colbert, Nr. 7 et 8. — W Poznaniu
 w aptece Dra Mankiewicza. (31)

Coca-Präparate
 seit langen Jahren bewährt, hel-
 len rasch und sicher Frankheiten
 der Athmungs-Organen
 (Pillen Nr. 1.)
 „Verdauungs-Organen“
 (Pillen Nr. II. & Wein)
 „Nervensystems- und
 Schwächheitszustände“
 (Pill. III. & Coca-Spiritus)
 p. Schacht, od. Glas je 3 Mk. R.
 Behrebrand Abhandlung gratis
 franco d.d. Mohren-Apoth., Mainz.
 i składowe apteki w Niemczech: Berlin:
 B. O. Pflug, Louisenstrasse 30. Wrocław:
 S. G. Schwartz, Ohlauerstrasse 21. Po-
 znań: Dr. Mankiewicz, król. apteka na-
 dworna. (146)

Substancja d'Alfieri
 usuwa szybko, przyjemnie i pewno bez
 szkodliwych na ciało wpływów i bez
 znacznego ograniczenia zwykłego ży-
 cia sposobu skutki nadużyć płciowych
 każdego stopnia. Przy zaniedbaniej lub
 nie zupełnie wyleczoniej lat wiele cią-
 gnącej się syfilis w stadium drugiem
 lub trzecim, (zastarzałe upływy, wrzo-
 dy syfilistyczne, brodawki, chrosteczki
 zaskórnik, wyrzuty świeżące i inne)
 trwa kuracja dni 10. Za skutek gwa-
 rantuję. Przy zamówieniach! uprasza
 się o wiadomości co do czasu powsta-
 nia resp. trwania cierpienia i co do
 okazujących się w tym czasie sym-
 ptomów. [1208]
 Przesyłkę uskutecznia — i za zali-
 czką dyskretnie —
E. Giebel,
 Berlin, Schützenstrasse 32
Pasy do maszyn
 rzemieńne i parciane,
Smarowniki i Manchety,
Skóry na uprząż etc. polecają
Orłowski & Co.
 Skład skór (1416)
 w Poznaniu, Jezuicka ul. 1.

AKADEMIA HANDLOWA
 w Gdańsku.
Semestr latowy akademii
 handlowej, której świadectwo doj-
 rzałości uprawnia do jednorocznego
 służby wojskowej, rozpocznie się
dnia 5 kwietnia. (1448)
A. Kirchner,
 dyrektor.

Nasienie
olbrzym. ćwikły
 gatunku złotego Pohla, sprzedaje sze-
 fel n. po 15 Mr., meckę po 1 Mr. za
 przesłaniem należności lub zaliczką
 pocztową (452)
Karól Heinze,
 właściciel folwarku w Klecku,
Jablonie i grusze
 w kilkusetkach, uszlachetnione ma na
 sprzedaż nauczyciel w Zbrudzewie
 pod Śremem. (856)

Drzewa i krzewy owocowe
 i do ozdoby dla ogrodów
 i parków.
 Katalogi przesyłają się franko.
Denizot,
 właściciel szkółek w Górczynie
 1010) pod Poznaniem.
Róże wysokopienne, z obszernem
 koronami, w 250 przepysznych ko-
 lorach, 2—2½ stóp wysokie 12½
 sgr., 3—6 stóp 15 sgr.
Róże płaczące, z pięknymi wi-
 szącymi koronami 6—9 stóp wy-
 sokie 1—2 tal. (1194)
Bluszcz drobnioliciasty, przetrzymu-
 jący zimę bez pokrycia, ozdoba gro-
 bów, klombów z kwiatów itd. do-
 niczka 7½ sgr.—12½ sgr.
Bukszan, kopa po 10 sgr. (Kopa
 wystarczy do gęstego obsadzenia
 10 stóp.)
 niemniej wielki wybór pięknych krze-
 wów i koniferów poleca
F. Kaul w Jarocinie,
 ogrodnik-inżynier.

Licytacja
 na
400 bardzo ład-
nych, długich so-
sien, 60 dębów i 10
sztuk brzeziny
 z lasów dóbr miłosławskich z
 ebrebu I, II i IV, odbędzie się
 w **Miłosławiu** w Bazarze,
 w czwartek **dnia 18 marca**
r. b. po godzinie 9 przed po-
 łudniem. (1349)
Zarząd leśny
 w Miłosławiu.

Aukcja.
 Dnia 18 bm. przez licytację prze-
 dawać będą (1464)
młode stadniki i
cielne jałowice,
 rasy holenderskiej i amsterdamskiej
 i mieszane; na zamówienia furmanki
 moje stać będą do dyspozycji na dwor-
 cu inowrocławskim.
Kühne
 w Turlejewie pod Pakością.

6000 kóp
flanc brzozywych
 do sprzedania w Babkach pod
 Poznaniem. (1467)
Zarząd leśny.
 W Ślacheinie przy Środzie
 ożna nabyć za poprzednim zamówie-
 niem **Coleusów** w najnowszych ga-
 tunkach i **Achirantesów** w dwóch
 barwach po 1 talarze za tuzin, **Gna-**
phalii tuzin po 15 sgr., które w
 maju mogą być odebrane. Również są
 do nabycia **dziczki jabłkowe** po
 12½ sgr. za kopę. (1468)
Dominium Rudki
 pod Szamotułami ma na sprzedaż
 80 centarów
 wielkiego
grochu Wiktorya
 do siewu. (1455)
Do siewu
 poleca najpiękniejszą wykę groch i jęczmień
Wilhelm Braun. (1496)
Amerykańską kukuru-
dę koński ząb
 przy odbiorze 100 centarów po znacznie zni-
 żonych cenach poleca (1497)
Naumann Werner.

Do
siewu
 polecam:
 Lucernę prawdziwą, franc.
 i piaskową, wszelkie ga-
 tunki koniczyń jako i
 traw, oraz mieszanek
 traw, kukurudzę pra-
 wdziwą amerk. i wę-
 gierską, wykę i serade-
 lę, nasienie buraków pa-
 stewnych i cukrowych,
 nasienie marchwi, jako
 też wszelkie nasiona le-
 śne. Wszystko w wy-
 smienionym ziarnie, ceny
 przystępne. (1493)
A. Bąkowski
 Wrocławska ulica obok
 apteki Elsnera.

12 czteroletnich
wołów
 ma na sprzedaż Dom.
Będzitowo
 p. Łabiszyn, stacya kolei, Złotniki
 Guldendorf. (1444)

Dom. Gaj wielki
 p. Bytniemina
9 wołów
 roboczych
 4-letnich i 2 opasy na sprzedaż. (1510)

Aukcja bydła.
 Dnia 22 marca sprzedane będzie w
Kakolewie pod Granowem od
 9tej godziny rano najwięcej dającym
 za gotówkę (1491)
10 wołów czteroletn.
6 młodych dojń. krów.
 Bydło wolne jest od wszelkich cho-
 rob. Najbliższa stacya kolei Kościan
 i Buk.
 Moją w mieście tutejszem, przy
 Ryuku położoną, w najlepszym stanie
 budowl. znajd. się **nieruchomość**
 składająca się z wiel. lokalu handlo-
 wego wraz z przyległym pomieszkaniem
 familijnem, z sali i 8 pokojów gości-
 nych, obszernego podwórza, 2 sklepów
 remizy i stajni jako też należące do
 tego 3 ogrody warzywne zamierzam z
 powodu przeprowadzenia się pod bardzo
 korzystn. warunkami sprzedać lub też
 wydzierżawić. W nieruchomości tej
 prowadzi się z najlepszym zyskiem od
 lat 35 **oberża i szynkownia**
 dalej nie mały handel towarów łocio-
 wych i handel drzewa porządkowego.
 Takowa leży tuż n. Notecią istosowne jest
 także na każdy zakład fabryczny. Re-
 fletujący mogą się dowiedzieć bliż.
 szczegółów przez właściciela (1332)
S. Bernstein
 Pakość.

Folwark Dziedno
 od zwir owki z Sempolna do Koronowa
 o 1½ m. oddalony, obejmujący przeszło
 500 m. po większej części puszynnej zie-
 mi z dobrem zabudowaniem i kom-
 pletnym dobrym żywym i martwym
 inwentarzem zamyslam pod korzystne-
 mi warunkami sprzedać.
 Pośrednictwo wykluczone. (1486)
Katarzyna Hoppe
 Dziedno pod Makowarskiem.
 Zgłoszenia do mnie wprost lub do
 kupca pana **A. Borny** w Koronowie.
 Dzierżawa w dobrej okolicy, do ob-
 jęcia której 30,000 tal. i dzierżawa,
 do objęcia której 10,000 tal. jest do
 dyspozycji, poszukuje się. O bezpo-
 średnie oferty prosi (1495)
Naumann Werner.

Dla kupujących dobra
 Wielki wybór korzystnie położonych
 dóbr w W. Księstwie Poznańskim
 każdej żądanej wielkości wskaże po
 cenie odpowiedniej wartości do nabycia
Gerson Jarecki
 Magazynowa ulica 15 w Poznaniu.
Budynki i plac
 do budowli
 jest z wolnej ręki do sprzedania.
 Blizszych szczegółów udzieli go-
 spodarz przy Ogrodowej ulicy nr.
 1 i 2 w Poznaniu (1482)
W bibliotece Raczynskich
 są do wynajęcia na II. piętrze dwa
 pokoje z przedsiemkiem bez kuchni.
 Blizsza wiadomość tamże. (1394)
Chwaliszewo 91 są dwa pokoje
 tania do wynajęcia. (1508)

Dwa meblowane pok.
 obok entree ze **stajnią** lub
 do wynajęcia od 1 kwietnia r. b.
 Garbary Nr. 9.

Piaskowa ulica 2
 na III pi ze 2 pokoje, kuch-
 wodoc. o 1 kwietnia do wynaj.

Młyńska ulica 32
 jest 1 piętro, składające się z 6 pokoi,
 z przynależnościami ze stajnią lub
 od 1 kwietnia do wynajęcia.

Bięła w swym zawoździe
kucharka
 podejmuje się za umiarkowane
 grodenie gotować po domach
 lub obiady gotowane. Blizsza wia-
 dość u **Józefa Słaboszewskiego**
 Chwaliszewo 25. (141)

Panny garderobian
 znających dokładnie krawiecczyn-
 szynowe szycie i pranie, opatrzo-
 nymi świadectwami poszukuje
Jana Domini Boguszyn
 Xiążem. (141)

Une Française
 désire se placer en qualité de Bonne
 ser à l'expédition du Dzienik
 ski ou à la librairie de Msr. Cal-
 Posen.

Nauczycielke, Polkę
 wnie język francuski i niemiecki
 zykę wskaże, **ekspedycja**. Dr.
 Pozn. pod Nr. 1415.

Des leçons de Français
 et de conversation fran-
 donne un Français à des prix
 Place Guillaume Nr. 16, II, au
 de la cour. (141)

Od 1 kwietnia r. b.
 dzie pomieszczenie
bona Szwajcar
 w Swinarach p. Klecku

Nauczyciel domowy
 poszukuje posady — zaraz albo
 kwietnia r. b. Zgłosić się pod
 K. P. poste restante
 z n. a. n. (141)

Dwóch subjektów malarsk
 znajdzie miejsce w Toruniu na
 Mieście Nr. 232. (136)
P. Jurkiewicz,

P. Kaź. Jerzekiewicz
 były urzędnik gospodarczy
 Lubasz, niech zechce w
 snym interesie zgłosić się
 Dominium **Oczkowitz**
 pod Dłonią. (141)

Leśniczego nie
 tego i **służącego**
 natego na liberyą poszła
 się od św. Jana. Zgłosić
 pod adres. **Hr. S. pos**
restante Jarocin (1455)

Domin. Komorze
 Żerkowem potrzebuje
 miast zdatnego
kucharza
 nieżonatego, któryby się
 dnił polowaniem lub og-
 ctwem. Przedstawienie oso-
 pożądane, zgłoszenia fr.

Ogrodowy
 kawaler, dobrze się znający na zado-
 grodu warzywnego i sadzeniu drzew,
 dzie miejsce natychmiast lub od 1 kw-
 w Dom. Chraplewo p. Kuślinem. (141)

Włódnik zonal
 i ogrodnik,
 ostatni może być i bezennym,
 dą natychmiast umieszczenie w
 nium **Marcinkowo** górne
 Gasawą.
 Znajomość języka polskiego
 czna, pensya wedle umowy.

Urzędnik gospodar
 będący 11 lat przy gospodarstwie, po-
 trzony w dobre zaświadczanie, po-
 1 kwietnia odpowiedniej posady.
 wiadomości udzieli Ekspedycja
 Poznański pod Nr. 1425.
Rządca gospodar
 dobrze rekomendowany poszukuje
 miejsce w Księstwie lub za granicą.
H. K. Grodzisk fr.